

І на останнє, положення щодо інституту групових позовів повинні бути узгоджені з законодавством України та міжнародно-правовими актами в зазначеній сфері і вимагатимуть уніфікації.

Таким чином, введення в Україні інституту групового позову дозволить не тільки ефективно захищати права громадян, й істотно знизити навантаження на судову систему, тобто дозволить зменшити навантаження на суддів, що в певній мірі позитивно позначиться на якості правосуддя.

Отже, сучасне законодавство потребує суттєвих змін з метою становлення в Україні інституту групового позову. Тому, слід встановити норми про захист невизначеного кола осіб, та внести зміни до Цивільного, Господарського, Кримінального процесуальних кодексів України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Елисеев Н.Г. Гражданское процессуальное право зарубежных стран. – М.: ТК Велби: Проспект, 2004. – 624 с.
2. Вершинин А.П. Выбор способа защиты гражданских прав. – СПб.: Специальный юридический факультет по переподготовке кадров по юридическим наукам Санкт-Петербургского государственного университета, 2000. – 384 с.
3. Кухарева О.А. Защита прав акционеров в арбитражном процессе: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – Саратов, 2006. – 30 с.

Ключові слова: груповий позов, групове провадження, колективний позов, колективне провадження, інститут групового позову.

Keywords: class action, group action, collective proceeding, class action proceeding, institution of class action.

*Халабуденко Олег Анатолійович,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри політичних наук і права Київського національного
університету будівництва і архітектури*

ДО ПИТАННЯ ПРО ВІДПРАВНІ ЗАСАДИ РЕНОВАЦІЇ ЦИВІЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА (ДЕЯКІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАУВАЖЕННЯ)

На початок ХХІ століття спостерігається практично повна вичерпаність підходів, методів і мови опису правового матеріалу, що знайшли своє завершене відображення в кодифікованих актах цивільного законодавства епохи, що минає, і що склалися під впливом домінуючого уявлення про те, що

держава як непорочна сутність монопольно формує весь контент правової реальності.

Йдеться, перш за все, про порочність відомої доктрини правового регулювання, яка виходить з розуміння даного процесу як регулятивного впливу держави на суспільні відносини шляхом видання загальнообов'язкових норм поведінки.

Відомо, що регулятивний вплив держави описується в цьому випадку за допомогою концепту «механізм правового регулювання», що розуміється як система правових засобів, організованих з метою подолання перешкод, що стоять на шляху задоволення інтересів суб'єктів права. Юридичний зміст нормативного регулювання в цьому випадку полягає у вказівці державою видів і обсягу можливої і належної поведінки.

Така система, а точніше – системоподібна організація правового матеріалу в дійсності є лапідарністю. Вона розглядається як завершена, а в силу цього – неминуче логічно порочна. Вся сукупність правових засобів і методів в ній ґрунтується на наведеному впливі єдиної державної волі, точніше – на основі догмату про непогрішимість законодавця. Названа системоподібна організація правового матеріалу, виконана в дусі «встановленої гармонії», не може пояснити, чому в ній з'являються суперечності в правових нормах, виявляються так звані нерегульовані ділянки суспільних відносин, чому рішення юрисдикційних органів не можуть бути дедуціровані з правових норм механічно тощо. В цілому референціальна побудова правового матеріалу, при якому норма права визнається відповідної правовідносин, яке вона ж і регулює, слід визнати незадовільним.

Вичерпаність системи організації правового матеріалу, центром якої виступають правовідносини, наочно проявляється при спробі відшукати приписи, які були б прийнятними для вирішення соціальних конфліктів в значущих сферах діяльності. Справді, чи достатньо правових засобів в апараті чинного цивільного законодавства для регулювання поведінки учасників відносин, що виникають у зв'язку із здійсненням будівельної, медичної, спортивної, а втім – і будь-який інший професійної діяльності?

Слід враховувати, що процес систематизації нормативного матеріалу, який здійснюється для цілей практичної реалізації, відрізняється від юридично-технічних прийомів, які можна застосувати на рівні формулювання і закріплення нормативних висловлювань про правову дійсності. Однак в цілому мова йде про відшукування релевантних до конкретної правової ситуації правил: для того щоб юридичній спільноті визначити, яку саме норму слід прийняти або застосувати, необхідно встановити, яким чином пропонована

норма співвідносить певний випадок (правову ситуацію) з рішенням, яке пропонує відповідне правило (зазначенням на належну дію в цій ситуації).

Така операція призводить до формування безлічі нормативних систем – їх стільки, скільки існує врегульованих правом проблемних ситуацій. Отже, конфігурація будь-якої нормативної системи, в тому числі і тієї, яка розрахована на застосування в ситуаціях юридичної рівності сторін відносин, вибудовується в залежності від правової ситуації, яку вона повинна вирішити. Одним з варіантів організації правового матеріалу на рівні нормативних висловлювань слід визнати той, який закріплений в кодифікованому акті.

Зауважимо також, що великої шкоди організації правового матеріалу заподіює дидактична мета первинної моделі цивільного законодавства. Насправді, професор права, як і будь-який інший юрист, при викладі своїх поглядів на правові питання, вибудовує власну систему права, однак, таку систему чи можна визнати універсальною для вирішення практичних завдань. На жаль, протилежне ми спостерігаємо з століття в століття, з часів кодифікації Юстиніана, і в цивільному, і в господарському законодавстві.

Проміжні висновки зі сказаного можуть бути наступними:

1) відсутня пряма кореляція між процесом систематизації нормативного матеріалу на рівні нормативних актів і процесом систематизації на рівні реалізації норм права;

2) систематизація, в центрі якої знаходиться правова ситуація, являє собою певний універсум, релевантний по відношенню до такої ситуації (їм може бути будь-який елемент правової дійсності, але завдання аналітика полягає в тому, щоб вибрати з безлічі таких елементів референтні по відношенню до правових запитам соціуму);

3) можлива будь-яка практично корисна систематизація норм права, що відповідає практичним потребам, зокрема, систематизація в центрі якої буде стояти діяльність професійних учасників того чи іншого сегмента ринку (зокрема, архітекторів, забудовників, медичних працівників, спортсменів ... і, відповідно, система будівельного, медичного, спортивного та іншого права), а також діяльність, яка пов'язана з питаннями розподілу мериторних благ квазіринковими способами.

У сучасному цивільному праві, на наш погляд, допустимо виділити три основні аспекти, які виступають центрами організації відповідного правового матеріалу, це – особливості правового режиму осіб, характер діяльності суб'єкта права (аспекти зобов'язального права) і юридична форма привласнення благ (аспекти речового права). (За межами зазначеного

залишаються не менш значущі питання універсального і сингулярного правонаступництва *causa mortem*).

Відзначимо, що зберігається тенденція розширення кола суб'єктів права і можливе визнання робітв припускає фіксацію потенційну небезпеку їх дій для прав і свобод людини, а також для інших суб'єктів життя. Очевидно, що в іншому випадку, цивільне право пройде ще один етап збіднення свого юридичного потенціалу.

Юридично значуща діяльність суб'єкта права може бути тільки професійна. Професіоналам у відносинах протиставляються споживачі. Для професіоналів і споживачів встановлюються різні стандарти очікуваної поведінки, яка може бути визнана розумною. Розумність ж виступає критерієм добросовісності, як оціночної категорії, що дозволяє визнати поведінку законним чи незаконним за межами того, що прямо наказує норма права. Тому при модернізації цивільного законодавства необхідно виходити з необхідності закріплення юридичних категорій «професійний учасник ринку» і «споживач», пов'язуючи з встановленими по відношенню до них стандартами поведінки різні правові наслідки.

Базові особливості привласнення благ, в свою чергу, визначаються суб'єктним складом і характером самого блага. У зв'язку з цим існує необхідність чіткого визначення статусу суб'єктів публічного та, відповідно, суб'єктів приватного права, з одного боку, а з іншого – встановлення спеціального правового режиму для об'єктів публічній і приватній сфери діяльності.

Необхідно звернути увагу на зміни в уявленні про базовий концепт цивільного права – права власності, яке в силу юридично зафіксованого інтересу суспільства та локальних спільнот в багатьох правових ситуаціях втрачає свій абсолютний характер, що неминуче призводить до зміни догматичної моделі цього права, а отже, і моделей похідних від нього прав.

Ключові слова: правова реальність, реновація, споживачі, блага, приватна сфера.

Keywords: legal reality, renovation, consumers, goods, private sphere.